

BERG, C. O.

Hvar är ve? : Hvar är sorg? : Nykterhetsföredr

Stockholm : Normans förlagsexp
1874

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> eller boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

Politikern
Mykt
(Berg)
o

HVAR ÄR VE? HVAR ÄR SORG?

NYKTERHETSFÖREDRAG,

AF

C. O. BERG.

ANDRA TILLÖKTA UPPLAGAN.

STOCKHOLM,
A. L. NORMANS FÖRLAGS-EXPEDITION,
1874.

1de uppl. n. titel: Nykterhetsföredrag 14/12 1873.

INVARER TES MARS SIP PONGA

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

APR

C. O. BERG

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Kungl. biblioteket

0 0000 000085580

HVAR ÄR VE? HVAR ÄR SORG?

NYKTERHETSFÖREDRAG,

AF

C. O. BERG.

ANDRA TILLÖKTA UPPLAGAN.

STOCKHOLM,

A. L. NORMANS FÖRLAGS-EXPEDITION,
1874.

HVAR ÄR VET HVAR ÄR SOMS

NYTTBETSKÖRNING

C. O. BERG

ALDEN TILGATA UPPLAG

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS A. L. NORMANS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG,
1874.

»Hvar är ve? Hvar är sorg? Hvar är kif? Hvar är klagan? Hvar äro sår utan sak? Hvar äro röda ögon?»

Der man dryckenskap öfvar». Ordspr. 23: 29, 30.

I.

»Hvar är ve?» Guds heliga ord är, enligt den konungslige sångaren Davids försäkran, bekräftad af årtusendens erfarenhet, människans ljus på alla hennes vägar och hennes »fötters lykta». Det sprider icke allenast sitt sken öfver de för människoförnuftet förborgade förhållandena inom andens områden, och tränger med sitt vänliga ljus in i det af sorger, lidanden och syndmedvetande nedtyngda människohjertat, så att tusenden under alla århundraden kunnat utbrista: »Herre, om icke ditt ord hade varit min tröst, så vore jag förgången i mitt elände;» det kastar äfven sitt förklarande ljus öfver det jordiska lifvets olika områden, dess mångskiftande taflo af lycka och sorg, ljus och mörker. Det blottar icke allenast det menskliga eländet i palats och koja — det angifver äfven detta eländes rot och upphof. Den myckna nöd, som synes så hemmastadd bland människors barn, har *synden* att tacka för sin tillvaro. All sorg, alla tårar, alla hemliga lidanden och qual, hvilka i så rikt mått finnas ibland oss och göra jorden till en jemmerdal, hafva utan gensägelse synden till sitt upphof och källa. »Synd är ett folks förderf», säger detta ord, och bland de mångfaldiga synder och laster, som öfver länder och folk nedkallat förbannelse och alla

slags elände, intager *dryckenskapslasten* det mest framstående rum.

Erfarenheten talar tillräckligt derom; den olärdaste, den på förståndets vägnar minst begåfvade kan inse det, om han nemligen vill se det; den arme drinkaren sjelf känner det understundom med förtviflan och ångest; och vår text bekräftar det, att der man dryckenskap öfvar, *der är ve!*

Ordet »ve» betyder först »olycka», »elände», »smärta» och »vånda», men det betyder jemväl evig ofärd och Guds förbannelse, såsom då Herren säger: »Ve den menniska, genom hvilken människans Son varder för-rädd», eller: »Ve dem, som äro hjeltar till att dricka». Huru finner icke ordet ve sin tillämpning i hela dess fasansfulla omfattning och betydelse på den arme drinkaren och hans hem! Hvar trifves olyckan, om icke der, hvar finnes det mest gränslösa elände, om icke der; hvar äro smärta, qual och vånda hvardags-gäster, om icke der, hvarest man dryckenskap öfvar? »*Drinkare och slösare varda fattiga, och gif starka drycker åt dem, som skola förgås*». Ja, drinkarens elände är stort redan här på jorden, och lika arm han är i lifvet, lika tröstlös och förtviflad blir hans dödsbädd; fruktansvärd är hans graf, hopplös hans evighet. »Ve dem, som äro hjeltar till att dricka», ty den Evige säger: »*Drinkare skola icke ärfva Guds rike*».

II.

Vår text frågar vidare: »*Hvar är sorg?*» Jo, i drinkarens dystra hem, der är sorg, en bitter, onämnbar sorg. Kom, min broder, jag vill följa dig till en drinkares hem. Ser du den der arme mannen, raglande fram på gatan, likt djuret, medvetlös om sin tillvaro. Bränvinsångorna omtöckna hans hjerna — den herrliga tankegåfvan har han slösat bort på krogen, men instinkten leder honom hem. Vi stiga obemärkt in i denna sorgens och nödens boning. Der

finner du en stackars trasig qvinna, omgifven af några halfnakna barn, det yngsta sofver redan i modrens armar. Se något närmare på denna moder — skåda detta utmärglade anlete, dessa kinder fårade af nöd, fuktade af lidandets tårar, och du skall kanske förstå hvad sorg är. *Hunger* och *köld* hafva länge sedan förjagat helsans och fågringens rosor, hugg och slag hafva förstört hvad köld och hunger skonat. En gång drömde dock äfven hon om lycka och sällhet vid en älskad makes sida. Hvad oerhörd trolldomskraft har så kunnat förstöra detta hem och gjort det till en röfvarekula? *Bränvinet*, intet annat än *bränvinet!* Icke var hennes man alltid en drinkare, nej han *blef* en drinkare genom att första gången träda inom tröskeln till krogen, genom att taga den första supen. En tid stod han emot, maka och barn skänkte honom större glädje än kroglifvet; men kamraterna frågade: Har du blifvit läsare? Står du under qvinnovälde? Har du blifvit fångad i fanatismens eller obskuratismens snaror? Dessa frågor voro mer än han kunde fördraga — han följde blott för en gång. Nu var »gårdet uppgifvet», gränsen öfverskriden och snart glömdes hemmet för krogen. Glädjen flydde, sorg, lidande och nöd kommo der in. — Välståndet försvann, fattigdom och hunger tågade in i stället.

Men, mina bröder, är det blott drinkarens *hustru*, som måste äta sitt knappa bröd under sorg och sukkan och fukta sitt läger med tårar? Hvad sägen J om alla de mödrar, hvilkas hjertan städe klappat så varmt för deras älskade barn? Hvad sägen J om den hjertslitande syn — då denna moder måste se den son hon en gång under glada förhoppningar bar under sitt hjerta, närde vid sitt bröst, för hvilken hon försakat nattens hvila och dagens ro, hvilken hon städe sökt leda på det godas, rättas och sannas väg, när hon får se honom, som skulle blifva hennes mödas lön, hennes ålders stöd, börja »se till vinet att det så rödt är, och står så dägligt i glaset»? Då han blir en *drinkare*, och med detsamma en svärjare, be-

spottare, hädare och våldsverkare? Se der är sorg! Hvilken himmelsskriande synd att med utsväfningar och brott krossa det enda hjerta, som utan sjelfviska bevekelsegrunder älskat, lidit och försakat!

Bland tusen exempel på dessa olyckliga mödrar vill jag blott nämna ett. Då för någon tid sedan en större flod öfversvämmade en del af en af Nord-Amerikas Förenta Stater, såg en moder huru hennes man och trenne söner omkommo i vågorna, men sjelf räddade hon sig och sitt yngsta barn, som då blott var ett år gammalt och bars på modrens armar. Hon hade klättrat upp uti ett träd. Floden steg ej högre; modren och barnet räddades, men allt hvad hon öfrigt egde, hade spolats bort af böljorna. För denne kvarlevande son arbetade hon, han var föremålet för hennes sträfvan, böner och förhoppningar. Han växte upp till yngling, men kom i dåligt sällskap — blef en drinkare, från drinkare en mördare, och slutade sitt lif på afrättsplatsen — den arma modren till utsäglig sorg och smärta.

Vi fråga med Skriftens ord: »Hvar är sorg?» Skrift och erfarenhet svara: »*Der man dryckenskap öfvar.*»

III.

På vår tredje fråga: »*Hvar är kif?*» svarar åter samma bibelord: »*Der man dryckenskap öfvar.*» Vi skola se till, om äfven här den sorgliga verklighetens svar stämmer öfverens med Skriftens.

Har du sett huru det ser ut på en krog, full af rusiga gäster? Eller om du varit nog lycklig att aldrig sätta din fot inom tröskeln till dessa syndens nästen, har du dock säkerligen icke undgått att då du vandrat förbi något af dessa 450 backi tempel i vår hufvudstad, höra de skrånande rösterna, de vilda ederna och förbannelserna. Vet du hvad detta är för skrån? Det är sorlet af det *kif*, som uppkommer — *der man dryckenskap öfvar*. Dryckenskapen gör den

eljest ödmjuke och blygsamme mannen till en öfvermodig bjesse, som tycker sig vara den förnämste i hela skapelsen, ja, större än den Gud han i fyllan vågar häda. Sannt säger ordspråket: Två stora rymmas icke gerna under samma tak. När nu de såta kamraterna i dryckjom alla blifva stora jättar i egna ögon, så blir det snart *kif, tråtor, hugg* och *slag*. Och uppretad på krogen, går drinkaren hem, och der fortsättes *kifvandet* med hustru och barn, med husbönder, kamrater eller tjenare — kanske med *fader och moder*.

IV.

Hvar är klagan? Allra säkrast finner du klagan der, hvarest *man dryckenskap öfvar*. Den träsige förnedrade drinkaren klagar att ingenting vill lyckas för honom. Bitter klagan utgjuter han öfver den gudomliga orättvisan, att andra ha det så mycket bättre än han. Han klagar öfver konung och regering, arbete och arbetsgifvare, höga skatter och små inkomster, öfver polis, »vatten och bröd», han klagar på hustru och barn, på allt i himmel och på jord, utom på ett — utom krogen.

Sedan arbetaren nu fått större inkomster, arbetar han tre dagar i veckan och super fyra: det är en allmän klagan. Och då i polisdomstolarne blott på ett år i vår stad nära 3,000 fyllerimål förevarit mot hälften af detta antal för några år sedan, må man i sanning hafva skäl att klaga.

Dock, vi tro ej att Skriften afser detta slag af klagan. Männe icke fastmer *de små barnens klagan*: klagan efter *bröd*, efter *kärlek*, efter *fadershuldhet*, efter *hem* — o, denna tysta klagan, att icke hafva en *fader, hvilken de kunna älska, lyda och vörda* — denna klagan höres upp till himmelen.

Liksom Abels blod ropar på hämd öfver brodermord, så klaga dessa små öfver onaturliga fäder, som gifva dem sten för bröd, orm för fisk.

Om fängelsemurarne kunde tala, huru skulle de icke kunna vittna om dessa djupa suckar af klagan och förtviflan, som frampressats ur klämda bröst!

Fråga vi fängelsernas olyckliga innevånare om orsaken till deras förnedring, skola de fleste svara: *bränvinet*. Jag träffade en gång i fängelset en man, dömd till döden för mord. Han hade med en yxa mördat en person och försökt att mörda tvänne andra, allt under rusets inflytande och för att komma öfver 36 riksdaler och en klocka. Innan han gick till döden, hade han genom tron på Jesus Kristus fått frid och förvissning om syndernas förlåtelse. Det var blott öfver ett han ännu klagade: det var öfver *bränvinet*.

Men äfven från andra håll höra vi klagans ljud; de tränga till våra öron från dessa olyckliga förförda qvinnor, hvilka nödgats ut i en ond verld för att med trägen tjänst skaffa sig dagligt bröd. Ofta förde de ingen annan rikedom med sig från det fattiga hemmet, än minnet af en moders böner och varningar — samt sin qvinliga dygd. Sedan den unge lättingen i herrkläder icke allenast sett och smakat *vinet*, *punschen* och *toddyarne*, utan äfven tömt det ena glaset efter det andra, och under tobaksrökens och punschångornas gemensamma verkningar jagat upp sina ore fantasier, ser han, såsom Skriften säger, »efter qvinnor och talar oskäligen ting». Han blir en förförare och stjälar från den arma qvinnan hennes *dygd*, hennes *ära*, hennes *samvetsro*, och *frid*, och *vanärad* och *förnedrad* höjer hon, *tillsammans med sitt oskyldiga barn*, från någon armodets koja, eller i barnhusets undångömda vrå, sin tysta klagan öfver den niding, som i sus och dus fortfar med sin *dryckenskap* och sitt utsväfvande lif på dessa med rik förgyllning, prunkande speglar och strålände belysning utstyrd krogar, obekymrad om hans afkomma med tiden skall få sitt hem i *fängelsecellen* eller *arbetsinrättningen*. Mina bröder: »*Hvar är klagan?*» Sannerligen »*der man dryckenskap öfvar*» — sak samma, om det sker på

bättre eller sämre krogar. Saunt säger ock Skriften: »*Vin gör lösaktigt folk, och starka drycker göra buller*» (Ordspr. 20: 1). »*Vin bedrager den stolte mannen, att han icke blifva kan*» (Hab. 2: 5). Borde då icke Sveriges folk såsom en man stå upp och inför konung och riksdag klaga, klaga öfver det allt mera kringgripande förderfvet samt anhålla om förskoning från det usla gift, hvilket förderfvar landets söner och gör dem till drinkare och brottslingar?

V.

»*Hvar äro sår utan sak?*» frågar vidare vår text. Den fasansfulla verkligheten svarar oss med Skriftens ord: »*Der man dryckenskap öfvar!*»

Himmelskriande våldsbragder, brott och mordgerningar, hvilka göra vår hufvudstads gator osäkra, ur hvilken ryslig källa hafva de sin upprinnelse? Styggelser, nidingsdåd och laster, främmande till och med bland hedningar, ur hvilket fasans moderssköte härstamma väl dessa? Vilda slagsmål, knifskärningar, blodiga uppträden, krossade lemmar, ur hvilka afgrunds-djup äro de väl uppslungade för att anställa förödelse, sorg och qual bland den arma, suckande menskligheten.

Bröder, lyssnen till svaren, de sanna, gifna af verklighetens omutliga vittnesbörd: Bränvinpatronernas vinningslystnad är brottens och dråpens fader; bränvinspannan deras moderssköte; bränvinet, den helvetessjö, som ur krogarnes krater uppslungar sina härjande vågor, hvilka likt en brinnande lavaström framvältra öfver en fattig arbetarebefolkning, beröfvande människorna deras vett och förstånd. *Hvar äro sår utan sak? Der man dryckenskap öfvar.* Hvem satte mordvapnet i hand på skradderarbetaren Lindblad i Karlskrona, hvilken för tvenne månader sedan mördade den nyss från en lång resa hemkomne sjömannen August le Grand? *Dryckenskapen!* Bränvinet bådade ynglingens förtidiga graf; bränvinet öppnade för

den olycklige dråparen fängelsets portar. *Dryckenskapen* framkallade ock det blodiga sår utan sak, genom hvilket Jönköpingsarbetaren, Salomon Johansson, förl. Juni månad ljöt döden, då han af en rusig dräng blef slagen i hufvudet med en stör.

Den 17 September detta år tillsatte arbetaren Hägglund från Åsele lifvet, sedan han först tillsammans med sina mördare supit ur 3 $\frac{1}{2}$ kannor bränvin.

Allmänheten hinner ej hemta sig från bestörtningen öfver dessa illbragder, förrän en ny mordhistoria hos den injagar skräck och fasa. Midt på en af hufvudstadens gator öfverfalles en ung man; den rusige våldsvarkaren stötte sin knif i den intet ondt anande ynglingens bröst, och springer sedan sin väg. Frågen, dyre vänner: *Hvar äro sår utan sak?* Lyssnen till dödsrosslingarne ur den bleke ynglingens bröst, sen det slocknande ögat, hören hans sista ord på jorden, i det han döende signar ned på Österlånggatans hårda stenbädd: »Herre Jesus, jag är stucken», och svaret gifves eder vid den mördades blodiga lik: »*Der man dryckenskap öfvar*».

Läsen följande hemska berättelse, huruledes *en hel familj blir mördad*.

I östra delen af London tilldrog sig för några månader sedan följande förskräckliga händelse. En familj vid namn Blair, bodde vid en gata i trakten af Mile-end och Bow. Den bestod af föräldrar och fyra barn, af hvilka det äldsta var tolf år och det yngsta fyra månader. Mannen synes hafva varit begifven på dryckenskap och hade ofta tvister med sin hustru, då han kom hem berusad. En morgon märkte grannarne att ingen af familjen visade sig vid den timme, då dess medlemmar eljest brukade komma ut. Då hustrun emellertid lofvat att komma på en begrafning hos en granne, men ej afhöordes, begaf sig denne till hennes hem och knackade på. Intet svar! Sedan man upprepat knackningarna, men med samma resultat, började man blifva orolig och mången erinrade sig mannens hotelser mot sin hustru, då han varit beru-

sad. Man sände efter en poliskonstapel och bröt upp dörren. Nu visade sig en förfärlig syn. I bakgrunden af rummet stod en säng, och derpå låg hustrun med det yngsta barnet på venstra armen, båda med afskurna strupar. På golvet nedanför sängen låg mannen, äfven han med afskuren strupe. I rummet näst intill voro tvenne sängar, af hvilka den ena brukade nyttjas af det äldsta barnet och den andra af de två yngre. Alla tre lågo der nu liflösa, afdagatagna på samma sätt som de öfriga medlemmarna af familjen. De två yngres hufvuden voro dessutom krossade och hjernan hade stängt öfver väggar och golf. Man hittade sedan en hammare, som tycktes hafva varit det instrument, hvarmed de oskyldiga offrens hufvuden blifvit krossade. På ett bord framför en spegel hittade man en vanlig knif och en rakknif, och att döma af den mängd af blod, som betäckte bordet framför spegeln, och af mannens ställning synes det, som om han stått framför nämnda spegel, under det han skar af sig halsen. Hans kropp var ännu varm, då man kom in, hvilket tycktes gifva vid handen, att någon tid förflutit mellan mordet på hans familj och hans eget sjelfmord. Undersökningarna inför rätten hafva ledt till det resultatet, att mannen lidit af delirium tremens och i ett anfall af denna sjukdom mördat hustru och barn förut och derefter sig sjelf.

Sägen sedan om icke Skriften och den dystra erfarenheten gifva samma svar på samma fråga: »*Hvar äro sår utan sak?*» »*Der man dryckenskap öfvar*».

För några dagar sedan syntes en medelålders man skynda framåt från söder nedåt Stadsgården. Hvilket ärende förde honom dit? Han stannade der lokomotivet skulle gå fram. Detta gifver nu signal, som höres ur tunnelns mörker, det rusar fram och främlingen kastar sig ned på skenan och i ett ögonblick är hans hufvud skildt från kroppen. O, fassansfulla syn! Hvad kom sjelfspillingen att förkorta sitt lif?

Frågen den vid det stympade liket gråtande enkan och hon svarar: »Min olycklige man har varit en drinkare».

»Hvar äro sår utan sak? Der man dryckenskap öfver».

Dessa sår utan sak uppkomma alltså: dels då supbröderna efter kif och gräl sluta med blodiga slagsmål, hvilkas utgång ofta blir någonders död, dels då mannen i berusadt tillstånd kör omkull, faller och stöter sig, eller ock, tyvärr, då den arme drinkaren i förtviflan sjelf gör slut på sitt eländiga lif.

Här kan jag icke heller underlåta att omnämna de uppskakande scener, man ofta nödgas bevitna på hufvudstadens gator och torg, då halffulla åkaredrängar gräsligt misshandla de olyckliga hästskulpturer, som råkat att komma under dessa vilda sällars lydnad.

Ännu rysligare i detta fall går det ofta till på landet, der våldsvärkaren är mera fredad för polisen. För några år sedan såg jag fyra fulla bönder åka efter en häst. En af dem hade i handen en afbruten gårdsgårdsstör och slog dermed oafbrutet den i starkaste fart galopperande hästen, tills denne slutligen stupade. Här fick i sanning det arma sönderslagna och blödande djuret »sår utan sak», emedan hans onaturliga herre »öfvade dryckenskap».

VI.

»Hvar äro röda ögon?» Vi hafva kommit till den sista af våra frågor. Den synes vid första påseende redan besvarad i alla de föregående; men vi hafva dock något att tillägga. I det föregående hafva vi hufvudsakligen talat om *drinkaren* bland den *arbetande* klassen. När vi derföre bland dryckenskapens följder särskildt nämnt fattigdom, lidande och all slags nöd, så finnas dock drinkare, på hvilka denna mörka tafsa icke alltid har sin motsvarighet. »Hvar äro röda ögon?» Om det tillåtes, skulle jag i korthet vilja svara: röda ögon finnes gemenligen der man ge-

nom dryckenskap skaffar sig »röda näsor». Men vi vilja nu icke söka svaret i armodets boning. Vi träda obemärkt in uti ett hem, der en förfinad smak i förening med tillräckliga medel skapat ett dyrbart och vackert bo. Vi äro kanske färdiga att afundas de lyckliga, som bo derinne; men låtom oss träda något närmare! Se der vid nattlampan's matta sken sitter en ung, intagande qvinna, men hennes bleka kind, hennes af hemlig gråt »röda ögon» förråda att glädjen lemnat hennes hjerta; — hvarföre sörjer hon? Ack, det hör egentligen till familjelifvets hemligheter. I det längsta döljer hon sin smärta för verdens, ja för sina närmastes blickar. Vet du hvad? Hemligheten är den: Hennes man har funnit hemmets stilla frid otillräcklig. Hemmet har blifvit för trångt och för kvalmigt. Han finner mera trefnad i de upplysta kafeerna. Der sitter han till nattens sena timme bland glada bröder, njutande punsch och toddy, denna för-rädiska nektar, som förvrider hans *förstånd*, hans *smak*, som stjal bort hans *hederskänsla*. I nattliga orgier lägger han villigt sitt hufvud i en Delilas sköte, som förstår att med skicklig hand beröfva honom känslan af *pligt* och *trohet* mot den maka han valt och för lifvet lofvat kärlek och trohet. Derhemma sitter denna maka försänkt i bitter sorg och tårar. Denna *trohet*, denna *hängifna kärlek* föraktar den olycklige mannen och slösar i stället sina ynnestbevisningar på någon hetär, som till slut dock icke har att gifva honom annan lön, än att likt Delila, då russet gått af honom, ropa: Simson, Filisteerna äro öfver dig.

Det kan vara tid på att, då man talar om sederna bland de lägre samhällslagren, icke längre lägga fingrarna emellan, beträffande de i detta jordiska bättre lottade. Vi frukta, att mer än en hustru får sitta med »röda ögon» öfver den s. k. bildade mannens *otrohet* och *sedliga* lif i allmänhet. Vi undra också, om icke mången trolofvad mö får sitta mången sorglig stund »med röda ögon», då hon ser sin älskade

föredraga sweitzeridamerna och punschglasen framför henne — ja, då han slutligen *tröttnat* vid henne och — går åt annat håll. Hvarje fader och moder, som verkligen älskar sitt barn, borde derföre aldrig gifva bort det åt någon annan än den, som på fullt allvar afsvurit att *öfva dryckenskap*.

Mången moders kind har äfven bleknat och hennes öga blifvit rödt vid tanken på den son, som en gång lofvade så mycket, men genom dryckenskap och all slags utsväfning sjelf låtit sitt förhoppningsrika lif vissna bort likt blomman för nattfrosten.

Nu torde mången tänka: »Hvilket förfärligt pedanteri! Skall jag icke få taga mig en aptitsup? Skall jag icke få dricka min toddy, och vara lika herherlig karl för det — eller skall jag derföre blifva förkastad af en kärleksrik Gud?»

Min broder, tag dig gerna både aptissupen och toddyn — vi vilja icke säga, att du dermed gör någon synd — du blir icke osalig derföre; likasom du icke heller blir salig, om du försakar den. Vi säga blott, att om du vill vara med om att rädda ditt land och dina bröder, så afstå från den måttliga njutningen för deras skull, som genom ditt exempel såsom måttlighetssupare blifva omåttliga och förderfva sin kropp och själ. Älska vi vårt *land*, arvet af våra fäder? Älska vi våra bröder? O, låtom oss försaka blott i fem år bruket af starka drycker. Du skall finna, att inom ett år skola vi glädjas deråt, att vi så väl kunna undvara dessa rusdrycker. Är du rik, så betyder väl för dig årets besparing derigenom, kanske ett eller annat hundra riksdaler, föga; men du kunde dock med dessa penningar gifva uppfostran åt någon drinkares barn. Dessutom skall ditt exempel verka det, att *arbetaren* också börjar spara, och för hans kassa äro 100 riksdaler årligen en stor summa — med den bildar han småningom åt sig och de sina eget hem — fattigvården minskas. Inom 20 år skulle vi kunna använda minst halfva antalet af våra fängelser till spanmålsmagasin, i hvilka vi för kom-

mande missväxtår, kunde lägga upp de goda årens grödor — eller åtminstone en del af dessa, som nu sänkas ned i bränvinspannan och beredas till gift, som suger bort våra söners merg och kraft och gör dem till fattighjon, tiggare och brottslingar. Jag vill här berätta eder en händelse:

På en kommunalstämma, i en viss stad i Pennsylvanien af Norra Amerika, framställdes fråga om, huruvida man borde lemna någon rättighet att försälja starka drycker. Presten, kyrkovärden och läkaren syntes, sällsamt nog, alla vara böjda för att medgifva denna rättighet. En enda man allenast talade med ifver och allvar deremot, på grund af det onda, det åstadkom. Frågan var just på väg att afgöras, då uti ett hörn af rummet en synbart förfallen qvinna reste sig. Hon var tarfligt klädd och hela hennes utseende röjde, att hon lefvat ett brottsligt och eländigt lif, samt att hennes jordiska tillvaro nalkades sitt slut. Efter ett ögonblicks tystnad, hvarunder allas ögon fästades på henne, utsträckte hon sin hopkrumpna lekamen till dess fulla längd och ansträngande sin hesa röst till en onaturlig grad, bad hon de närvarande, betrakta henne.

»Ja», sade hon, »betrakten mig väl; och sedan J hafven skådat nog, så hören mig äfven. — Allt hvad den siste talaren har yttrat om »måttlighetsdrickandet», såsom moder till fyllerilasten, är bokstafligen sannt. All erfarenhet bestyrker detta till fullo och är utom hvarje tvifvelsmål, ity att allting, som sker, består af början, fortsättning och fullbordan. Allt drickande af alkoholiskt gift, för någon helsoorsaks skull, hvarigenom ett dagligt behof deraf alstas, är bedrägeri eller förevändning. Skåden mig! J kännen mig alla, eller hafven en gång känt mig. J veten alla, att jag en gång var rik och att jag egde den största landtegendom i detta grannskap. J veten äfven, att jag hade en, den mest ädle, godhjertade och förträfflige man, samt att jag egde dygdiga och godhjertade barn. Hvar äro de nu alla? — Prest och

doktor svaren mig: hvar äro de nu alla? O, J veten det alltför väl . . . de hvila alla sida vid sida der nere i kyrkogården, alla, säger jag — hvarenda en af dem hafva nedstigit i drinkarens graf! De voro intalade att tro, det måttlighetsdrickande var både tillåtligt och rätt, och att endast öfverdrift borde undvikas. Och de åberopade er, och er, och er» — pekande med sitt finger på presten, kyrkovärden och läkaren — »de åberopade eder såsom borgen därför. Skyddade och ledda af sådana lärare, trodde de sig säkra. Men jag, olyckliga maka och moder, jag såg den gradvisa förändringen komma såsom ett olycksbådande stormmoln öfver min familj, med utsigter och aningar af sorg, elände och fador. Jag kände, att en allmän förstöring skulle öfvergå oss. Jag försökte att afvända den förderfliga smaken för rus, hvilken den bedröfliga föreställningen om tillåtet måttlighetsdrickande hade fostrat hos min man och mina barn. Jag föreställde, jag grät, jag bad, — men ack, jag var ju blott en svag qvinna och hade så mängas tänkesätt emot mig. Presten svarade mig, att det gift, som förtärde de minas lif, förqväfde deras moraliska pligt-känsla och välde öfver sig sjelfva, — var en god skapelse af en god Gud. Kyrkovärden, som sitter på stolen der borta för att leda detta möte och hvilken tog vår landtegendom för att göra sig betald för sina bränvinsräkningar, och doktorn, som står vid hans sida, de svarade mig båda, att »litet skottskt bränvin ibland kan ju icke skada någon, blott man undviker öfverdrift». — Min olycklige man och mina stackars gossar föllo alla i snaran, och hade icke kraft nog att undfly, — den ene efter den andre nedsjönk i samma föraktade graf. O, mina barn! mina barn!» . . .

Första gången på många år brast tårekällan vid den åter vaknande moderskänslan och minnet af dem hon en gång älskat. Doktorn, presten och kyrkovärden, samt några af deras vänner ville afbryta detta tal, hvilket med sanningens kraft träffade deras samveten, men hon fortfor med höjd röst:

»Tyst! J måsten ännu höra mig: jag har sanningens heliga rätt att här göra min stämma hörd. — Skåden mig åter. J sen mig troligen för sista gången; mitt timglas har snart runnit ut. Jag har med möda släpat min förfallna, krämpfulla och utmärglade kropp från edert fattighus till detta möte — för att varna er, kyrkovärd, och dig, du falske och lögnaktige lärare!» Och med armarna lyftade mot höjden, och rösten höjd till en oväntad styrka, utropade hon: »Jag skall snart stå inför den allsmäktige Gudens domstol, men jag skall möta eder der, J falske ledare och blifva ett vittne, mot eder alla!»

Dock, det vore sorgligt att här nödgas sluta. Vi måste äfven lemna svar på frågan: »*Hvar finnes hjälp?*»

Vi svara med innerlig öfvertygelse och af egen erfarenhet: Endast uti en sann omvändelse. »*Begynn att läsa Guds ord!*» Ett radikalt ondt kan icke med annat än ett radikalt medel botas. Guds dyra ord, föraktadt och förkastadt af världen, har i alla tider visat sin omskapande kraft. Det kan göra drinkare nyktra. Denna bibel, som tviflaren vill hänvisa till bibliotek och antiqvariska bokhandlare, har bland Söderhafvets menniskoötande vildar och andra hedniska folk, gjort mera för civilisationen än Englands kanoner och Frankrikes bajonetter, samt alla världens vishetsalster, tidningar och tidskrifter. Den skall ock bland oss ännu visa sin eviga kraft.

Den skapar icke, såsom somliga mena, fanatism, ty den talar om kärlek och förlåtelse genom Jesus Kristus — den uppväcker icke krig — icke ens religionskrig, ty den talar om frid och försoning. Var därför icke rädd för denna bok! Begagna den i ditt hem, bland de dina, och en bättre anda skall göra sig gällande bland dina söner och döttrar, dina tjänare och tjänarinnor. Bibelns ord gifva icke blott det rätta svaret på bibelns många frågor — de meddela äfven tröst i sjelfva dödens stund, de tillförsäkra oss ett lif af oförgänglig herrlighet på andra sidan grafven. *Huru* detta lif der skall blifva för dem, som

här genom detta ord i tron omfattat Jesus Kristus såsom Frälsare, säger det väl icke bestämdt, emedan detta är outsägligt; ty hvad intet öga sett, och intet öra hört och uti ingen människas hjerta uppstiget är — det har Gud beredt dem, som Honom älska. Men det vissa är, att ingen förlust är att befara för den, som med Mose »hellre lider bedröfvelse med Guds folk, än till en tid har lust i synden».

Denna tidens vedermöda är icke heller att förlikna vid den herrlighet, som på Guds barn uppenbaras skall. Vänd dig med ditt hjerta till Jesus, syndares Frälsare. Följ Honom, och din lön skall vardas stor i himmelen, men äfven på jorden skall den icke uteblifva. »Gudaktigheten är nyttig till allt och har löfte med sig både för detta och det kommande lifvet».

Spar din helse, hvilken förderfvas genom brännvin och andra spritdrycker; spar dina penningar, hvilka utan valuta för drinkaren går i krögarens ficka; använd dem att göra lifvet angenämare och behagligare för dig sjelf, din hustru och dina barn, och de skola välsigna dig. Må Herren med sitt heliga ord få lära dig, att den ogudaktiga och drinkaren hafva många plågor, men att den Herren fruktar, honom varder det väl gående i tid och evighet.

Hvar är ve?

Hvar är hemligt qval att se?
 Hvar har armod byggt sitt näste?
 Hvar har nöden säkert fäste?
 Hvar är ångest, om ej der
 Dryckenskapen öfvad är?

Hvar är sorg?

Inom koja eller borg,
 Sorg, som lifvets glädje röfvar?

Jo, der dryckenskap man öfvar,
 Der man, glömsk af Herrens bud,
 Dyrkar vinet som sin Gud.

Hvar är kif
 Och ett tungt och bittert lif,
 Bannor, hårda ord och qvidan
 Och en ångestfull förbidan?
 Jo, der jätten dryckenskap
 Lurar med sitt öppna gap.

Hvar, ja hvar
Hörs ock klagan alla dar,
 Suckar utaf barn och maka,
 Som ej hemmets frid få smaka,
 Suckar af en åldrig mor?
 Ack — der dryckenskapen bor.

Ser du ock
Röda, våta ögonlock,
 Spår af hemligt gjutna tårar,
 Nattfrost öfver hjertats vårar,
 Hvar, o broder, om ej der
 Dryckenskapen öfvad är?

Ser du sår,
Utan sak, — i livvets vår
 Mången hand i vrede knuten,
 Mången ros i förtid bruten,
 Hvar, o broder, om ej der
 Dryckenskapen öfvad är?

Hvar finns bot?
Endast invid korsets fot,
 Der du hjälp mot allt skall finna,
 Kraft att lustan öfvervinna,
 Mod till helig kamp och strid
 Och omsider evig frid.

O, så fly, om dyckenskap
 Fly dithän hvar morgon ny!
 Fly till Honom, som allena
 Kan ditt onda hjerta rena!
 Ja, med bön i Jesu namn
 Fly uti hans öppna famn!

Denne, härda ord och dydan
 Och en ängsal till förtid
 Jo, der jätten dyckenskap
 Lutar med sitt öppna gap.

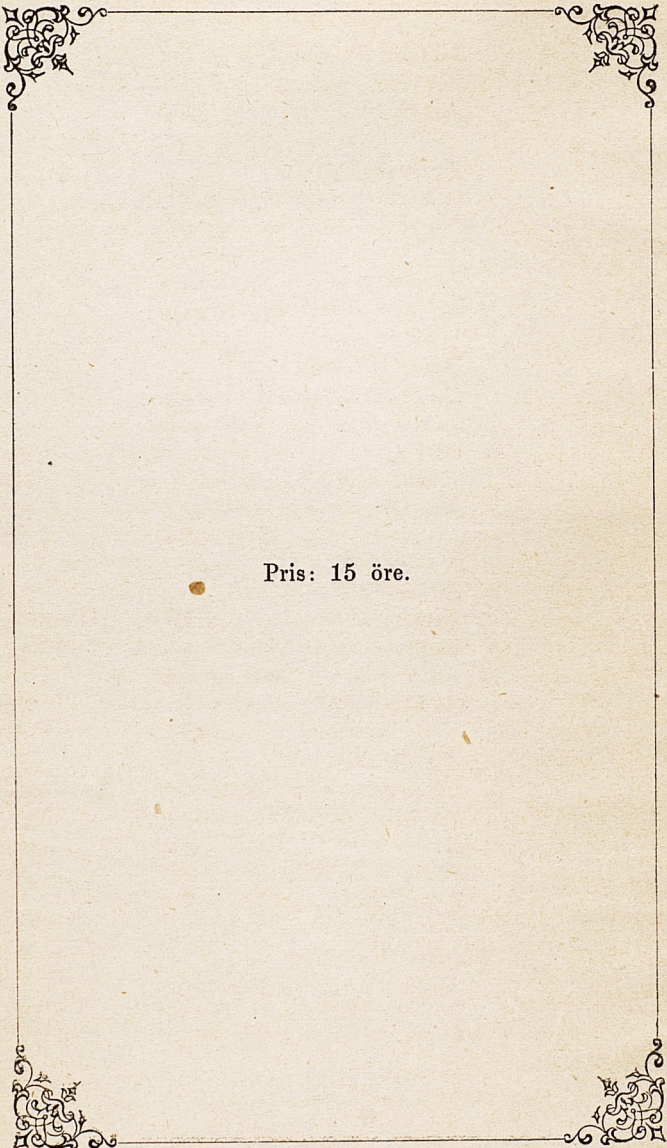
Hvar, ja hvar
 Vars och kladan alla dar,
 Söcker ut barn och make,
 Som ej hamnets lid lå smaka,
 Söcker ut en äldrig mo?
 Ak — der dyckenskapen bor.

Ser du och
 Kärla, vada ögonlock,
 Spar ut hemligt hjerta kär,
 Naturligt öfver hjertats kär,
 Hvar, o broder, om ej der
 Dyckenskapen öfverd är?

Ser du och,
 Vinn ank — i livets vär,
 Mågon hand i vrede knuten,
 Mången ros i förtid brunten,
 Hvar, o broder, om ej der
 Dyckenskapen öfverd är?

Lid, hans bost
 Endast i det korsets fot,
 Der du själv mot allt skall ännu
 Kämpa ut hjerta övervinna,
 Med till hjälp, kamp och strid
 Och omhvarv evig tid.

Printed in Great Britain

Pris: 15 öre.

www.books2ebooks.eu